

Hanula Gergely

Latin és bizánci perikóparendek

A következő táblázatokkal a nyugati (latin) és a keleti (bizánci) kereszténység fontosabb perikóparendjei közötti eligazodást, azok egybevetését szeretnénk megkönnyíteni.

Hanula Gergely református teológiai hallgató (KRE HTK), az ELTE BTK ógörög szakos hallgatója.

Gyakorlati megfontolásokból a jelen összeállítás csak az evangéliumi perikópákat tartalmazza, hiszen elsősorban azok adják meg az ünnep vagy a vasárnap jellegét (mint azt a bizánci keresztények vasárnap-elnevezései is jelzik).

A táblázatok a következő vasár- és ünnepnapokat tartalmazzák: 1) az egyházi év vasárnapjai —a latin (ádventi) évkezdet szerint—, a nagyböjt—húsvét—pünködsdi ünnepkörök mozgó (vagyis más-más naptári napra eső) ünnepei (beleértve húsvét nyolcadát is) és a hozzájuk tartozó vasárnapok, a karácsony-vízkereszti ünnepkör naptárilag rögzített ünnepei és a hozzájuk tartozó vasárnapok; 2) továbbá, a szintén naptárilag rögzített ünnepek közül, erős válogatással, többek közt ökumenikus szempontokat figyelembe véve, a kiemelkedő Mária-ünnepek, az apostolok és a legjelesebb szentek ünnepei, és néhány más ünnep. (Kimaradtak, számos szent ünnepe mellett, pl. a latin kereszténység saját perikópával bíró napjai közül a kántorböjtek, a nagyböjti hétköznapok, a keresztjáró napok, a vigíliák közül csak karácsony vigíliáját adjuk.) Jegyzetekben ugyanakkor a bizánci rítus minden további saját evangéliumi szakasszal bíró ünnepét és „kivételes vasárnapját” megadjuk.

A táblázat első oszlopában a középkori (Trident előtti) latin rítust reprezentáló Miss. Strig. 1484. áll, majd a lutheránus (vagyis az idők folyamán némiképp módosult lutheri) perikóparend —a XVIII. századi lipcsei és a mai magyar evangélikus gyakorlat részbeni feltüntetésével—; a harmadik oszlop a tridenti rítus szerinti, a negyedik pedig a bizánci (ortodox, ill. magyar görögkatolikus) perikóparendet adja. A nyugati és a keleti rítus ünneprendszerének és vasárnapszámításának eltérései miatt nem lehet mindig párhuzamosan megadni a vízszintes sorokat, pl. az egyházi év végén vagy vízkereszt után. (*-gal jelöltük azokat a vasárnapokat, melyeknek perikópái a nyugati rítusokban vagy az egyházi év végén, vagy vízkereszt után szerepelnek, ill. ⁺-tel a bizánci rítus azon vasárnapjait, melyek perikópái a latin ádventi évkezdethez, ill. a latin és bizánci karácsonyi—vízkereszti ünnepekhez képest más-más vasárnapra esnek¹.) A részletek tekintetében a megadott szakirodalom első eligazítást nyújthat.

Feltüntettük az ünnep (ill. vasárnap) nevét (válogatva a megnevezések közül), a perikópát (kisebb, versszámbeli eltérések jelzésétől eltekintettünk). Az első oszlopban latin, a másodikban protestáns (evangélikus), a harmadikban magyar katolikus, a negyedikben keleti rítusú magyar nevek találhatóak. A perikópa néhány szavas összefoglalása a gyors áttekintést szolgálja. Általában a Károlyi-Biblia nyelvezetét használjuk.

óceyházi	lutheránus	tridenti	bizánci ²
D. I. Adv. Mt 21,1–9 bevonulás Jer.-be	ádvent I. Mt 21,1–9 bevonulás Jer.-be	advent I. L 21,25–33 Jer. pusztulása	* pünkösd utáni XXV. ³ L 10,25–37 az igr. samarítánus
D. II. Adv. L 21,25–33 Jer. pusztulása	ádvent II. L 21,25–33 Jer. pusztulása	advent II. Mt 11,2–10 János tanítványai	* pünkösd utáni XXVI. L 12,16–21 a gazdag majoros
D. III. Adv. Mt 11,2–10 Ker. János tanítv.	ádvent III. Mt 11,2–10 Ker. János tanítv.	advent III. J 1,19–28 Ker. Ján. bizonyoságt.	ősatyák vasárnapja L 14,16–24 a nagy vacsora * pünkösd utáni XXVII. L 13,10–17 meggörcbedt assz.
D. IV. Adv. J 1,19–28 Ker. Ján. bizonyoságt.	ádvent IV. J 1,19–28 Ker. Ján. bizonyoságt.	advent IV. L 3,1–6 Keresztelő János	szent atyák vasárnapja Mt 1,1–25 Jézus születése * pünkösd utáni XXVIII. L 14,16–24 nagy vacsora
vig. Nativitatis Domini Mt 1,18–21 Jézus születése	szenteste Mt 1,20–23 Jézus születése	karácsony vigiliája Mt 1,18–21 Jézus születése	karácsony előünnep ⁴ L 2,1–20 Jézus születése
Nat. Dom. in galli cantu L 2,1–14 Jézus születése Nat. Dom. in aurora L 2,15–20 a pásztorok imádása N. D. ad summam missam J 1,1–14 az Ige testté létele	karácsony I. L 2,1–14 Jézus születése	karácsony, éjféli mise L 2,1–14 Jézus születése kar., hajnali mise L 2,15–20 a pásztorok imádása kar., ünnepi mise J 1,1–14 az Ige testté létele	Jézus születése Mt 2,1–12 a napkeleti bölcsek
S. Stephanus protomartyr Mt 23,34–39 a próféták megölése	karácsony II. L 2,15–20 a pásztorok imádása Istoán vértanú Mt 23,34–39 a próféták megölése	Szt. Istoán vértanú Mt 23,34–39 a próféták megölése	Sz. Mária istenanyasága Mt 2,13–23 menekülés Egyipt.-ba
S. Johannes ap. et ev. J 21,19–24 jövendőlés Jánosról	karácsony III. ⁵ J 1,1–14 az Ige testté létele János ev. J 21,19–24 jövendőlés Jánosról	Szt. János ap. és ev. J 21,19–24 jövendőlés Jánosról	Szt. Istoán első vértanú ⁶ Mt 21,33–42 a gonosz szőlőművesek
Innocentes Mt 2,13–18 betlehemi gyermekgyilk.	az ártatlan gyermekek ünn. Mt 2,13–18 betlehemi gyermekgyilk.	aprószentek Mt 2,13–18 betlehemi gyermekgyilk.	'
D. infra oct. Nat. Dom. L 2,33–40 Simeon jövendölése	kar. utáni vasárnap ⁸ L 2,33–40 Simeon jövendölése	kar. utáni vasárnap L 2,33–40 Simeon jövendölése	kar. u. v. (az Úr rokonai) ⁹ Mt 2,13–23 menekülés Egy.-ba
Circumcisio L 2,21 Jézus körülmetélése	újév L 2,21 Jézus körülmetélése	kiskarácsony L 2,21 Jézus körülmetélése	az Úr körülmetélése ¹⁰ L 2,20–21.40–52 Jézus körülmetélése

D. infra oct. Circ. Dom. Mt 2,19–23 hazatérés Egyipt.-ból	újév utáni vas. Mt 2,13–23 menekülés Egyipt.-ba	Jézus nevének ünnepe ¹¹ L 2,21 Jézus körülmetélése	víz. előtti vas. Mc 1,1–8 Keresztelő János
Epiphania Mt 2,1–12 a napkeleti bölcsek	vízkereszt Mt 2,1–12 a napkeleti bölcsek	vízkereszt Mt 2,1–12 a napkeleti bölcsek	Teofánia (vízkereszt) ¹² Mt 3,13–17 Jézus megkeresztelkedik
*D. in oct. Epiph. Mt 2, 13–17 menekülés Egyipt.-ba	*víz. u. I. L 2,41–52 a 12 éves Jézus	*víz. u. I. (szentsalád) L 2,42–52 a 12 éves Jézus	víz. utáni vas. Mt 4,12–17 J. prédikálni kezd
*D. p. Epiph. II. J 2,1–11 a kánai menyegző	*víz. u. II. J 2,1–11 a kánai menyegző	*víz. u. II. J 2,1–11 a kánai menyegző	*pünkösdt utáni XXIX. L 17,12–19 a tíz bélpoklos
*D. p. Epiph. III. Mt 8,1–13 a kapern.-i százados	*víz. u. III. Mt 8,1–13 a kapern.-i százados	*víz. u. III. Mt 8,1–13 a kapern.-i százados	*pünkösdt utáni XXX. L 18,18–27 a gazdag ifjú
*D. p. Epiph. IV. Mt 8,23–27 a tenger lecsendesítése	*víz. u. IV. Mt 8,23–27 a tenger lecsendesítése	*víz. u. IV. Mt 8,23–27 a tenger lecsendesítése	*pünkösdt utáni XXXI. L 18,35–43 a jerikói vak
*D. p. Epiph. V. Mt 13,24–30 a konkoly	*víz. u. V. Mt 13,24–30 a konkoly	*víz. u. V. Mt 13,24–30 a konkoly	*pünkösdt utáni XXXII. ¹³ L 19,1–10 Zákeus
ismétlés?	*víz. utáni utolsó vas. Mt 17,1–9 Jézus megdicsőülése	*víz. u. VI. Mt 13,31–35 mustármag, kovász	vámos és farizeus v. L 18,10–14 a vámos és a farizeus
D. Septuagesimae Mt 20,1–16 a szőlőművesek	Septuagesimae Mt 20,1–16 a szőlőművesek	hetvenedvasárnap Mt 20,1–16 a szőlőművesek	tékozló fiú v. L 15,11–32 a tékozló fiú
D. Sexagesimae L 8,4–15 a magvető	Sexagesimae L 8,4–15 a magvető	hatvanadvasárnap L 8,4–15 a magvető	húshagyó v. ¹⁴ Mt 25,31–46 az utolsó ítélet
D. Quinquagesimae L 18,31–43 a jerikói vak	Estomihi L 18,31–43 a jerikói vak	ötvenedvasárnap L 18,31–43 a jerikói vak	vajhagyó v. Mt 6,14–21 a böjt
Caput ieiunii Mt 6,16–21 a böjtről	hamvazószerda Mt 6,16–21 a böjtről	hamvazószerda Mt 6,16–21 a böjtről	hétfő, nagyböjt kezdete ¹⁵ L 21,8–9.25–27.33–36 az utolsó idők jelei
D. Quadragesimae Mt 4,1–11 Jézus megkísértése	Invocavit Mt 4,1–11 Jézus megkísértése	nagyböjt I. Mt 4,1–11 Jézus megkísértése	igazhítőség v. J 1,43–51 Nátánél
D. secunda ieiunii Mt 15,21–28 a kananeai asszony	Reminiscere Mt 15,21–28 a kananeai asszony	nagyböjt II. Mt 17,1–9 Jézus megdicsőülése	Palamasz Szt. Gergely v. Mc 2,1–12 a gutaütött
D. tertia ieiunii L 11,14–28 Belzebubbal gyógyít	Oculi L 11,14–28 Belzebubbal gyógyít	nagyböjt III. L 11,14–28 Belzebubbal gyógyít	keresztthódoló v. Mc 8,34–9,1 „tagadja meg magát”
D. quarta ieiunii J 6,1–15 a kenyérszaporítás	Laetare J 6,1–15 a kenyérszaporítás	nagyböjt IV. J 6,1–15 a kenyérszaporítás	Lépcsős Szt. János v. Mc 9,17–31 az ördöngös
D. in passione Domini J 8,46–59 Ábrahám fia	Judica J 8,46–59 Ábrahám fia	szenvedés vasárnapja J 8,46–59 Ábrahám fia	Egyipt. Szt. Mária v. Mc 10,32–45 Zebedeus fiai

(Ramis)palmarum barkaszentelésre: Mt 21,1–9 bevonulás Jer.-be misére: Mt 26,2–75; 27. Jézus szenvedése	Palmarum Mt 21,1–9 bevonulás Jer.-be vagy ¹⁷ J 12,12–24 bevonulás Jer.-be	virágvasárnap barkaszentelésre: Mt 21,1–9 bevonulás Jer.-be misére: Mt 26,2–75; 27. Jézus szenvedése	virágvasárnap ¹⁶ reggeli istentiszt.: Mt 21,1–11.15–17 bevonulás Jer.-be szent liturgia: J 12,1–18 Jézus megkenetése
feria secunda hebd. mai. J 12,1–36 J. megken., bevonulása	nagyhétfő ¹⁸ J 12,1–9 Jézus megkenetése	nagyhétfő J 12,1–9 Jézus megkenetése	nagyhétfő Mt 24,3–35 Jer. pusztulása
feria tertia hebd. maioris Mc 14; 15,1–47 J. szenvedése és halála	nagykedd Mc 15 J. szenvedése és halála vagy J 12,25–33 J. halálát jelenti	nagykedd Mc 14–15 J. szenvedése és halála	nagykedd Mt 24,36–26,2 tíz szűz, tálentum
feria quarta hebd. m. L 22; 23,1–53 J. szenvedése és halála	nagyszerda J 12,34–38 az ember Fia vagy L 22–23 J. szenvedése és halála	nagyszerda L 22 és 23,1–53 J. szenvedése és halála	nagyszerda Mt 26,6–16 Júdás árulása
Cena Domini J 13,1–15 az utolsó vacsora	nagycsütörtök J 13,1–15 az utolsó vacsora	nagycsütörtök J 13,1–15 az utolsó vacsora	nagycsütörtök Mt 26,1–27,2 L 22,43–44 Getsemáné J 13,3–17 a lábmosság
Parasceve J 18–19 J. szenvedése és halála	nagypéntek J 19,16–30 Jézus halála	nagypéntek J 18–19 J. szenvedése és halála	nagypéntek nincs liturgia; sirba- tételi vecsernye ¹⁹
Sanctum Sabbatum Mt 28,1–7 Jézus feltámadása	nagyszombat ²⁰ Mt 27,(57–61) 61–66 Jézus feltámadása	nagyszombat Mt 28,1–7 Jézus feltámadása	nagyszombat Mt 28,1–20 Jézus feltámadása feltámadási szertartás Mc 16,1–8 Jézus feltámadása
Pascha Mc 16,1–7 Jézus feltámadása	húsvétvasárnap Mc 16,1–8 Jézus feltámadása	húsvétvasárnap Mc 16,1–7 Jézus feltámadása	húsvét J 1,1–17 az Ige testetöltése vecsernye J 20,19–25 J. megjelenik a 11-nek
feria secunda p. Pascha L 24,13–35 az emmausi tanítv.-ok	húsvét II. napja L 24,13–35 az emmausi tanítv.-ok	húsvéthétfő L 24,13–35 az emmausi tanítv.-ok	fényes hét—hétfő J 1,18–28 János bizonyossága
feria tertia p. Pascha L 24,36–47 J. megjelenik a 11-nek	húsvét III. napja ²¹ L 24,36–47 J. megjelenik a 11-nek	húsvétkedd L 24,36–47 J. megjelenik a 11-nek	fényes hét—kedd L 24,12–35 az emmausi tanítv.-ok
feria quarta p. Pascha J 21,1–14 J. megjelenik a 11-nek	húsvét u. szerda J 21,1–14 J. megjelenik a 11-nek	húsvét u. szerda J 21,1–14 J. a Tiberiás tengernél	fényes hét—szerda J 1,35–51 Nátánél

<i>feria quinta p. Pascha</i> J 20,11–18 Jézus feltámadása	<i>húsvét u. csütörtök</i> J 20,11–18 Jézus feltámadása	<i>húsvét u. csütörtök</i> J 20,11–18 Jézus feltámadása	<i>fényes hét—csütörtök</i> J 3,1–15 Nikodémus
<i>feria sexta p. Pascha</i> Mt 28,16–20 missziói parancs	<i>húsvét u. péntek</i> Mt 28,16–20 missziói parancs	<i>húsvét u. péntek</i> Mt 28,16–20 missziói parancs	<i>fényes hét—péntek</i> J 2,12–22 a templom megtiszt.
<i>sabbatum p. Pascha</i> J 20,1–9 Jézus feltámadása	<i>húsvét u. szombat</i> J 20,1–9 Jézus feltámadása	<i>húsvét u. szombat</i> J 20,1–9 Jézus feltámadása	<i>fényes hét—szombat</i> J 3,22–33 Ker. János biz. tétele
D. I. p. oct. Resurrect. J 20,19–31 Tamás kételkedése	Quasi modo geniti J 20,19–31 Tamás kételkedése	fehérvasárnap J 20,19–31 Tamás kételkedése	Tamás v. J 20,19–31 Tamás kételkedése
D. II. p. oct. Resurrect. J 10,12–16 a Jó Pásztor	Misericordias Domini J 10,12–16 a Jó Pásztor	húsvét utáni II. J 10,11–16 a Jó Pásztor	kenethozó assz. v. Mc 15,43–16,8 a kenetvivők
D. III. p. oct. Resurrect. J 16,16–23 J. megjelenti halálát	Jubilate J 16,16–23 J. megjelenti halálát	húsvét utáni III. J 16,16–22 J. megjelenti halálát	inaszakadt v. J 5,1–15 az inaszakadt
D. IV. p. oct. Resurrect. J 16,5–15 a Vigasztaló ígérete	Cantate J 16,5–15 a Vigasztaló ígérete	húsvét utáni IV. J 16,5–14 a Vigasztaló ígérete	szamáriai asszony v. J 4,5–42 szamáriai asszony
D. V. p. oct. Resurrect. J 16,23–30 elmenetelét jelenti	Rogate J 16,23–30 elmenetelét jelenti	húsvét utáni V. J 16,23–30 elmenetelét jelenti	vakonszületett v. J 9,1–38 vakonszületett
<i>Ascensio</i> Mc 16,14–20 mennymbemenetel	<i>mennymbemenetel</i> Mc 16,14–20 mennymbemenetel	<i>áldozócsütörtök</i> Mc 16,14–20 mennymbemenetel	<i>mennymbemenetel</i> L 24,36–53 mennymbemenetel
D. infra oct. Ascens. J 15,26–16,4 a Vigasztaló	Exaudi J 15,26–16,4 a Vigasztaló	húsvét utáni VI. J 15,26–16,4 a Vigasztaló	I. egy. zsinat atyái v. J 17,1–13 egyek legyenek
Pentecostes J 14,23–31 a Vigasztaló ígérete	pünkösöd ünnepe J 14,23–31a a Vigasztaló ígérete	pünkösödvasárnap J 14,23–31 a Vigasztaló ígérete	pünkösödvasárnap ²² J 7,37–52; 8,12 az élő víz
<i>feria secunda p. Pent.</i> J 3,16–21 úgy szerette Isten...	<i>pünkösöd II.</i> J 3,16–21 úgy szerette Isten...	<i>pünkösödhétfő</i> J 3,16–21 úgy szerette Isten...	<i>pünkösödhétfő</i> Mt 18,10–20 az elveszett juh
<i>feria tertia p. Pent.</i> ²³ J 10,1–10 a Jó Pásztor	<i>pünkösöd III.</i> ²⁴ J 10,1–11 a Jó Pásztor	<i>pünkösöd u. kedd</i> J 10,1–10 a Jó Pásztor	²⁵
S. Trinitas J 15,26–16,4 Vigasztaló	Szentháromság ünn. J 3,1–15 Nikodémus	Szentháromság–v. ²⁶ Mt 28,18–20 missziói parancs pünkösöd utáni I. L 6,36–42 ítélet és irgalom	minden szentek v. Mt 10,32–38 19,27–30 ki-ki az ő keresztyét
D. I. aestatis p. Pent. ²⁷ L 16,19–31 a gazdag és Lázár	Szth. ünn. u. I. L 16,19–31 a gazdag és Lázár	pünkösöd utáni II. L 14,16–24 a nagy vacsora	pünkösöd utáni II. Mt 4,18–23 az apost. elhívása
D. post Pent. II. L 14,16–24 a nagy vacsora	Szth. u. II. L 14,16–24 a nagy vacsora	pünkösöd utáni III. L 15,1–10 az elveszett juh	pünkösöd utáni III. Mt 6,22–33 a test lámpása

D. post Pent. III. L 15,1–10 az elveszett juh	Szth. u. III. L 15,1–10 az elveszett juh	pünkösöd utáni IV. L 5,1–11 a nagy halfogás	pünkösöd utáni IV. Mt 8,5–13 a kapern-i százados
D. post Pent. IV. L 6,36–42 ítélet és irgalom	Szth. u. IV. L 6,36–42 ítélet és irgalom	pünkösöd utáni V. Mt 5,20–24 a Törv. betöltése	pünkösöd utáni V. Mt 8,28–9,1 a gadarai ördögös
D. post Pent. V. L 5,1–11 a nagy halfogás	Szth. u. V. L 5,1–11 a nagy halfogás	pünkösöd utáni VI. Mc 8,1–9 kenyérzaporítás	pünkösöd utáni VI. Mt 9,1–8 a gutaütött
D. post Pent. VI. Mt 5,20–26 a Törv. betöltése	Szth. u. VI. Mt 5,20–26 a Törv. betöltése	pünkösöd utáni VII. Mt 7,15–21 gyümölcseről a fát	pünkösöd utáni VII. Mt 9,27–35 két vak
D. post Pent. VII. Mc 8,1–9 kenyérzaporítás	Szth. u. VII. Mc 8,1–9 ²⁸ kenyérzaporítás	pünkösöd utáni VIII. L 16,1–9 a hamis sáfár	pünkösöd utáni VIII. Mt 14,14–22 kenyérzaporítás
D. post Pent. VIII. Mt 7,15–21 gyümölcseről a fát	Szth. u. VIII. Mt 7,15–23 gyümölcseről a fát	pünkösöd utáni IX. L 19,41–47 a templomtisztítás	pünkösöd utáni IX. Mt 14,22–34 J. a tengeren jár
D. post Pent. IX. L 16,1–9 a hamis sáfár	Szth. u. IX. L 16,1–9 a hamis sáfár	pünkösöd utáni X. L 18,9–14 farizeus és vámszedő	pünkösöd utáni X. Mt 17,14–23 a holdkörös
D. post Pent. X. L 19,41–47 a templomtisztítás	Szth. u. X. L 19,41–47 a templomtisztítás	pünkösöd utáni XI. Mc 7,31–37 a siket	pünkösöd utáni XI. Mt 18,23–35 az adós szolgálja
D. post Pent. XI. L 18,9–14 farizeus és vámszedő	Szth. u. XI. L 18,9–14 farizeus és vámszedő	pünkösöd utáni XII. L 10,23–37 az irg. samaritánus	pünkösöd utáni XII. Mt 19,16–26 a gazdag ifjú
D. post Pent. XII. Mc 7,31–37 a siket	Szth. u. XII. Mc 7,31–37 a siket	pünkösöd utáni XIII. L 17,11–19 a tíz bélpoklos	pünkösöd utáni XIII. Mt 21,33–42 gonosz szőlőművesek
D. post Pent. XIII. L 10,23–37 az irg. samaritánus	Szth. u. XIII. L 10,23–37 az irg. samaritánus	pünkösöd utáni XIV. Mt 6,24–33 az ég madarai	pünkösöd utáni XIV. Mt 22,2–14 a királyi menyegző
D. post Pent. XIV. L 17,11–19 a tíz bélpoklos	Szth. u. XIV. L 17,11–19 a tíz bélpoklos	pünkösöd utáni XV. L 7,11–16 a naini ifjú	pünkösöd utáni XV. Mt 22,35–46 a nagy parancsolat
D. post Pent. XV. Mt 6,24–34 az ég madarai	Szth. u. XV. Mt 6,24–34 az ég madarai	pünkösöd utáni XVI. L 14,1–11 az elsőbbségről	pünkösöd utáni XVI. Mt 25,14–30 a talentumok
D. post Pent. XVI. L 7,11–16 a naini ifjú	Szth. u. XVI. L 7,11–16 a naini ifjú	pünkösöd utáni XVII. Mt 22,34–46 a nagy parancsolat	pünkösöd utáni XVII. Mt 15,21–28 kananeai asszony
D. post Pent. XVII. L 14,1–11 az elsőbbségről	Szth. u. XVII. L 14,1–11 az elsőbbségről	pünkösöd utáni XVIII. Mt 9,1–8 a gutaütött	pünkösöd utáni XVIII. L 5,1–11 a nagy halfogás
D. post Pent. XVIII. Mt 22,34–46 a nagy parancsolat	Szth. u. XVIII. Mt 22,34–46 a nagy parancsolat	pünkösöd utáni XIX. Mt 22,1–14 a királyi menyegző	pünkösöd utáni XIX. L 6,31–36 szeressétek ell.-ket
D. post Pent. XIX. Mt 9,1–8 a gutaütött	Szth. u. XIX. ²⁹ Mt 9,1–8 a gutaütött	pünkösöd utáni XX. J 4,46–53 a királyi ember fia	pünkösöd utáni XX. L 7,11–16 a naini ifjú
D. post Pent. XX. Mt 22,1–14 a királyi menyegző	Szth. u. XX. Mt 22,1–14 a királyi menyegző	pünkösöd utáni XXI. Mt 18,23–35 az adós szolgálja	pünkösöd utáni XXI. L 8,5–15 a magvető

D. post Pent. XXI. J 4,46–53 a királyi ember fia	Szth. u. XXI. J 4,47–54 a királyi ember fia	pünkösd utáni XXII. Mt 22,15–21 az adópénz	pünkösd utáni XXII. L 16,19–31 a gazdag és Lázár
D. post Pent. XXII. Mt 18,23–35 az adós szolga	Szth. u. XXII. Mt 18,23–35 az adós szolga	pünkösd utáni XXIII. Mt 9,18–26 a vérfolyásos asszony	pünkösd utáni XXIII. L 8,26–39 az ördöngös
*D. post Pent. XXIII. Mt 22,15–21 az adópénz	*Szth. u. XXIII. Mt 22,15–22 az adópénz	*pünkösd utáni XXIV. Mt 13,31–35 mustármag, kovász	pünkösd utáni XXIV. L 8,41–56 a vérfolyásos assz.
*D. post Pent. XXIV. Mt 9,18–26 a vérfolyásos assz.	*Szth. u. XXIV. Mt 9,18–26 a vérfolyásos assz.	*pünkösd utáni XXV. Mt 13,24–30 konkoly	³⁰
*D. post Pent. XXV. J 6,5–14 kenyérzaporítás	*utolsó előtti III. vas. Mt 24,15–28 Jer. pusztulása	*pünkösd utáni XXVI. Mt 8,23–27 a tenger lecsend.	
³¹	*utolsó előtti vas. Mt 25,31–46 az utolsó ítélet	*pünkösd utáni XXVII. Mt 8,1–13 a kapern.-i százados	
	Szth. u. utolsó vas ³² . Mt 25,1–13 a tíz szűz vagy: Mt 24,37–51 ember Fia eljövetele	pünkösd utáni utolsó ³³ Mt 24,15–35 Jer. pusztulása	

Szentek ünnepei és más ünnepek³⁴

ócegyházi	lutheránus	trident	bizánci ³⁵
S. Andreas ap. Mt 4,18–22 a tanítv. elhívása	András ap. Mt 4,18–22 a tanítv. elhívása	Szt. András ap. Mt 4,18–22 a tanítv. elhívása	Szt. András ap. J 1,35–51 Nátánél
S. Nicolaus Mt 25,14–23 a táalentumok	** ³⁶	Szt. Miklós Mt 25,14–23 a táalentumok	Szt. Miklós L 6,17–23 boldogok a szeg.-ek
Conceptio S. Mariae Mt 1,1–16 Jézus nemzetsége	—	szeplőtelen fogantatás L 1,26–28 az angyali üdvözlét	szeplőtelen fogantatás L 10,38–42; 11,27–28 Mária és Márta
S. Thomas ap. J 20,24–31 Tamás hitetlensége	Tamás ap. J 20,24–31 Tamás hitetlensége	Szt. Tamás ap. J 20,24–29 Tamás hitetlensége	
Conversio S. Pauli Mt 16,1–9 a farizeusok kovásza	Pál megtérése Mt 19,27–29 elsőkől utolsók	„pálforduló” Mt 19,27–29 elsőkől utolsók	—
Purificatio Mariae L 2,22–32 Simeon jövendölése	az Úr bemutatása L 2,22–32 Simeon jövendölése	Gyertyaszentelő B. a. L 2,22–32 Simeon jövendölése	a Találkozás ünnepe L 2,22–40 Simeon jövendölése
S. Matthias ap. Mt 11,25–30 az én igám könnyű	Mátyás ap. Mt 11,25–30 az én igám könnyű	Szt. Mátyás ap. Mt 11,25–30 az én igám könnyű	
Annunciatio S. Mariae L 1,26–38 az angyali üdvözlét	Mária örömhírvétele L 1,26–38 az angyali üdvözlét	Gyümölcsoltó B. assz. L 1,26–38 az angyali üdvözlét	az örömhírvétel ünn. L 1,24–38 az angyali üdvözlét

S. Philippus et Jacobus J 14,1–14 helyet készítek	Fülöp és Jakab ap. J 14,1–14 helyet készítek	Szt. Fülöp és Jakab ap. J 14,1–13 helyet készítek	
S. Johannes Baptista L 1,57–68 Zakariás éneke	Ker. János születése L 1,57–68 Zakariás éneke	Ker. Szt. Ján. születése L 1,57–68 Zakariás éneke	Ker. Szt. János szül. L 1,5–25.57–68.76.80 Zakariás éneke
S. Petrus et Paulus ap. Mt 16,13–19 Péter a kőszikla	Péter és Pál ap. Mt 16,13–19 Péter a kőszikla	Szt. Péter és Pál Mt 16,13–19 Péter a kőszikla	Péter és Pál főapost. Mt 16,13–19 Péter a kőszikla
Visitatio Mariae L 1,39–56 Mária éneke	Mária látogatása L 1,39–56 Mária éneke	Sarlós Boldogasszony L 1,39–47 Mária látogatása	—
S. Jacobus ap. Mt 20,20–23 Zebedeus fiai	Jakab ap. Mt 20,20–23 Zebedeus fiai	Szt. Jakab ap. Mt 20,20–23 Zebedeus fiai	
Transfiguratio Domini Mt 17,1–9 Jézus megdicsőülése	**	Urunk színéváltozása Mt 17,1–9 Jézus megdicsőülése	Úrszínváltozás Mt 17,1–9 Jézus megdicsőülése
S. Laurentius J 12,24–26 a gabonamag	Szt. Lőrinc J 12,24–26 a gabonamag	Szt. Lőrinc vértanú J 12,24–26 a gabonamag	
Assumptio S. Mariae L 10,38–42 Mária és Márta	**	Nagyboldogasszony L 10,38–42 Mária és Márta	az Istenszüldő elszend. L 10,38–42; 11,27–28 Mária és Márta
Decollatio S. Joh. Bapt. Mc 6,17–29 Ker. János fejtétele	**	Ker. Szt. János fejtétele Mc 6,17–29 Ker. János fejtétele	Ker. Szt. János fejtétele Mc 6,14–30 Ker. János fejtétele
Nat. S. Mariae Mt 1,1–16 Jézus nemzetsége	**	Kisboldogasszony Mt 1,1–16 Jézus nemzetsége	Sz. Mária születése ³⁷ L 10,38–42; 11,27–28 Mária és Márta
exaltatio S. Crucis J 12,31–36 J. halálát jelenti	—	Szt. kereszt felmagaszt. J 12,31–36 J. halálát jelenti	Szt. kereszt felmagaszt. J 19,6–11.13–20.25– 28.30–35 J. szenv.-e és halála
S. Matthaeus ap. et ev. Mt 9,9–13 Máté elhívása	Máté ap. Mt 9,9–13 Máté elhívása	Szt. Máté ap. és ev. Mt 9,9–13 Máté elhívása	
S. Michael archang. Mt 18,1–10 kisgyermek	Mihály arkangyal Mt 18,1–10 kisgyermek	Szt. Mihály arkangyal Mt 18,1–10 kisgyermek	Szt. Mih. és Gáb. főangy. L 10, 16–21 70 tanítvány
S. Simon et Judas ap. J 15,17–21 a világ gyűlölete	Simon és Júdás ap. J 15,17–21 a világ gyűlölete	Szt. Simon és Júdás ap. J 15,17–25 a világ gyűlölete	
f. omnium sanctorum Mt 5,1–12 boldogmondások	**	mindenszentek Mt 5,1–12 boldogmondások	[minden szentek ld. a pünkösöd utáni vasárnapon]

IRODALOMJEGYZÉK

- Missale Strigoniense.* Anton Koberger. Nürnberg 1484. [nyomtatott]
Evangelisches Kirchengesangbuch. Evangelische Verlagsanstalt. Berlin 1956. [itt: Ev. Kgb.]
Magyar-latin misszálé. (Magy.: Szunyogh Xav. Ferenc OSB.) Szent István-társulat. Budapest 1933.
Liturgikon. I-II. Magyar Orthodox Adminisztratúra. Budapest 1980.
Hymnologion. I-II. Magyar Orthodox Adminisztratúra. Budapest 1969.
 Ivancsó István: *Görög katolikus szertartástan.* Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola. Nyíregyháza 1997. [Liturgikus Tanszék 1.]
Oklevéltani naptár. Szerk. Szentpétery Imre. Akadémiai Kiadó. Budapest 1912.
 Bogár János: *Az egyházi évkör kialakulása és hatása az íg hirdetésre.* Debrecen 1932. [Theologiai tanulmányok 21.]
 Hafenscher Károly: *A keresztény istentisztelet.* Az LFZF Egyházzenei Tanszéke és a MET. Budapest 1999. [Egyházzenei Füzetek I/7.]
 Alfred Dürr: *Johann Sebastian Bach kantátái.* (Ford. Rác Judit.) Zeneműkiadó. Budapest 1982.
 Kathona Géza: „Samarjai János gyakorlati teológiája”, in *Theologiai Szemle* XVI. (1940) pótfüzet.

A magyar görögkatolikus ünnep- és perikóparendre vonatkozó adatokat Ivancsó István teológiai tanár (Nyíregyháza) szíves szóbeli és írásos közléséből vettem. Sok további kérdés tisztázásában nyújtott segítségét, továbbá Madas Edit, Dobszay László, Déri Balázs tanácsait is megköszönöm.

¹ Mivel a húsvét időpontja a naptárhoz képest változó, ettől függően változik az egyházi év két félévének hossza. A húsvét legkorábbi időpontja márc. 22., (ekkor karácsonytól húsvétig 12, húsvéttól karácsonyig 39 vasárnap van), legkésőbbi időpontja ápr. 25., (17, ill. 34 vasárnap). A bizánci húsvét időpontja 1980 és 2099 között pl. legkorábban ápr. 4-én, (14, ill. 37 vasárnap), legkésőbb máj. 8-án van (19, ill. 32 vasárnap).

² Az összeállításban eltekintettünk a Julián-naptár és a Gregorián-naptár eltérésétől, hiszen a magyar görögkatolikusok is az utóbbit használják 1916. június 24. óta. — A bizánci egyházi év során bizonyos vasárnapok a húsvét időpontjától függetlenül a naptári évhez kötöttek. A következő, ún. kivételes vasárnapok perikópáit a soron következő (pünkösöd utáni) vasárnap perikópája mellett olvassák fel —ünnepek egybeesése esetén is legfeljebb két nap perikópáját olvassák—: keresztfelmagasztalás (szept. 14) előtti v.: J 3,13–17; keresztfelmagasztalás utáni v.: Mc 8,34–9,1; a VII. egyetemes zsinat atyáinak emlékezete (okt. 11–17): J 17,1–13; az első hat egyetemes zsinat atyáinak emlékezete (július 13–19): J 17,1–13. Az ósatyák, szent atyák vasárnapjai, a karácsony utáni, vízkereszt előtti és vízkereszt utáni vasárnapok a táblázatban szerepelnek.

³ Ez az első oktoichos (pünkösöd utáni) vasárnap, amely a latin ádvent I.-gyel egy vasárnapra eshet. Ez és a következő vasárnapok, ill. perikópáik a húsvét változó dátuma miatt szintén előbbre kerülhetnek.

⁴ Liturgia és vecsernye.

⁵ A lipcsei ünneprend szerint (Dürr) J 1,1–14 szerepel karácsony III-ra, s a lentebbi perikópa János ap. ünnepére.

⁶ A bizánci kereszténység Szt. Istvánt dec. 27-én (kar. III.) ünnepli, Szt. János ap. és ev. ünnepe (J 19,25–27; 21,24–25) május 8.

⁷ Az „aproszenteknek” —így nevezi őket a liturgikus naptár—, a bizánci rítusban dec. 29-én említetnek, ám ünnepi jelleg és saját perikópa nélkül.

⁸ Az Ev. Kgb. szerint 26–27–28-án az adott ünnepek perikópája lép a helyébe.

⁹ Ezen a napon kettős perikópa lehet, ha a húsvét változó ünnepének dátuma úgy kívánja.

¹⁰ A Liturgikon szerint felolvasandó ezen kívül még L 6,17–23, az ortodox Hymnologion szerint Mc 1,1–8. Ezen a napon van Nagy Szent Bazil (Vazul) ünnepe is.

¹¹ Amennyiben jan. 2–6-a közé esik vasárnap. Egyébként jan. 2.

¹² Jan. 5., vízkereszt előestéje, bizánci liturgia és vecsernye: L 3,1–18.

¹³ A pünkösöd u. XXXII. (Zákeus vasárnapja) perikópája esetenként más időpontra esik, de nem maradhat el.

- ¹⁴ A bizánci rítusban az előző napon halottak első szombatja (J 5,24–30), nagyböjt II., III. és IV. vasárnapja előtt halottak II., III. és IV. szombatja, változatlan perikópával.
- ¹⁵ Ortodox előírás szerint előreszentelt adományok liturgiája zajlik kijelölt evang. szakasz nélkül.
- ¹⁶ A bizánci rítusban az előző napon Lázár szombatja (J 11,1–45).
- ¹⁷ Hafenscher vagyilagosan jelzi, az Ev. Kgb. a J 12,12–24 mellett vagyilagosan a Máté passiót mondja (Mt 26–27), Lipcsében (Dürr) a Mt 21,1–9 mellett szerepel vagyilagosan a Máté passió.
- ¹⁸ A nagyhét első három napjára való szakaszokat az Ev. Kgb.-ból vettük.
- ¹⁹ Perikópái: Mt 27, 1–38; L 23, 29–43; Mt 27,39–54; J 19,31–37 és Mt 27, 55–61.
- ²⁰ Az Ev. Kgb. szerint Mt 28,1–7, és vagyilagosan Mt 28,1–20, L 24,1–45, ill. J 20, 1–29.
- ²¹ Lipcse (Dürr alapján). A hét további napjai az Ev. Kgb.-ból.
- ²² A bizánci rítusban a megelőző nap halottak V. szombatja a szokott perikópával (J 5,24–30).
- ²³ Pünkösd hete további napjai: f. 4. (J 6,44–52), 5. (L 9, 1–6), 6. (L 5,17–26), sabb. (L 4,38–43).
- ²⁴ Lipcsében (Dürr). A hét további napjaira az Ev. Kgb.-ban: „a hét egyik napjára J 6,44–51”.
- ²⁵ Pünkösd oktávája a bizánci rítusban nem tartozik a jeles napok közé.
- ²⁶ A Szentháromság ünnepe kiszorította a korábbi pünkösd utáni I. vasárnap miését, de a hét napjain, ha nincs valamely szentnek ünnepe, továbbra is ezt mondják. — A Szt. v. utáni csütörtök a XIII. század közepe óta Úrnapja (perikópa: J 6,56–59).
- ²⁷ Megnevezése ellenére valószínűleg a Szentháromság ünnepe utáni vasárnap!
- ²⁸ Hafenscher emellett vagyilagosan Mt 7,7–11-et is hozza.
- ²⁹ A következő hét vasárnapot szokás (Ev. Kgb.) Szt. Mihály ünnepétől is számolni, tehát a Szt. u. XIX. a Szt. Mihály utáni I. vasárnap. (A VII. az utolsó előtti III-ként jelzett Szt. u. XXV.)
- ³⁰ Ha szükséges, a XXV. vasárnapal kezdve itt folytatódnak a pünkösd utáni vasárnapok.
- ³¹ Ha szükséges, e két vasárnapon a vízkereszt után elmaradt vasárnapok perikópaát olvassák fel.
- ³² Örökélet vasárnapja (Ev. Kgb.).
- ³³ A pünkösd utáni utolsó vasárnap a húsvét időpontjától függően a pünkösd utáni 24–28. vasárnapok bármelyike lehet, de mindig ezzel az evangéliummal.
- ³⁴ Az ünnepek naptári ideje a latin kereszténység szerint (a) [az újabb változtatásokat nem vettük figyelembe], ill. a bizánci ker. szerint (b) [az üres rubrika azt jelzi, hogy bár megemlékeznek a szentről, nem olyan rangú ünnep, hogy önálló perikópája lenne]: Szt. András ap. nov. 30; Szt. Miklós dec. 6., szeplőtelen fogantatás (a és g.kat.) dec. 8., (b ort.) dec. 9.; Szt. Tamás ap. (a) dec. 21.; Szt. Pál ap. megtérése („pálforduló”) jan. 25. (Keleten nem ünneplik!); Gyertyaszentelő Boldogasszony febr. 2.; Gyümölcsöltő Bodogasszony márc. 25.; Szt. Fülöp és Jakab ap. (a) máj. 1.; Ker. Szt. János születésnapja jún. 24.; Szt. Péter és Pál ap. júni. 29.; Szt. Szent Boldogasszony júl. 2. (Keleten nem ünneplik!); Szt. Jakab ap. (a) júl. 25.; Urunk színeváltozása aug. 6.; Nagyboldogasszony (az Istenszülő elszenderedése) aug. 15.; Szt. Lőrinc aug. 10.; Ker. Szt. János fejtétele aug. 29.; Kisboldogasszony szept. 8.; Szent Kereszt felmagasztalása szept. 14.; Szt. Máté ap. (a) szept. 21.; Szt. Mihály arkangyal (a) szept. 29., (b) Szt. Mihály és Gábor főangyalok nov. 8.; Szt. Simon és Júdás ap. (a) okt. 28.; mindenszentek (a) nov. 1., (b) pünkösd utáni első vasárnap.
- ³⁵ A bizánci rítus szerint a felsoroltak mellett önálló perikópával bírnak még: szept. 1. az egyházi év kezdete (L 4,16–22), okt. 1. az Istenszülő oltalma (L 10,38–42; 11,27–28), okt. 26. Demeter nagyvértanú (J 15,17–16,2; Mt 8,23–27), nov. 13. Aranyszájú Szt. János (J 10,9–16), nov. 21. Sz. Mária templombevezetése (L 10,38–42; 11,27–28), nov. 25. Szt. Katalin (Mc 5,24–34), dec. 5. Szt. Szabbász (Mt 11,27–30), dec. 12. Szpiridion főpap (J 10,9–16), jan. 11. Teodóz atya (Mt 11,27–30), jan. 17. Nagy Szt. Antal remete (L 6,17–23), jan. 18. Atanáz és Cyrill főpapok (Mt 11,27–30), jan. 20. Nagy Szt. Eutim atya (L 6,17–23), jan. 25. Nagy Szt. Gergely fp. (J 10,9–16), jan. 27. Aranyszájú Szt. János ereklyéi (J 10,9–16), jan. 30. a három főpap (Mt 5,14–19), febr. 24. Ker. János fejének megtalálása (Mt 11,2–15), márc. 9. a szebasztei 40 vértanú (Mt 20,1–16), ápr. 23. Szt. György nagyvértanú (Jn 15,17–16,2), máj. 21. Konstantin és Ilona (J 10,9–16), máj. 25. Ker. Szt. János fejének 3. megtalálása (Mt 11,2–15), júl. 1. Kozma és Damján ingy. orvos (Mt 10,1,5–8), júl. 20. Szt. Illés próféta (L 4,22–30), júl. 27. Pantaleion ingy. orvos vt. (L 21,12–19), aug. 2. Szt. István vt. ereklyéi (Mt 231,33–42), aug. 20. István király (J 10,9–16) csak m. gkat.
- ³⁶ A **-gal jelölt ünnepeket lutheránus egyházakban kivételesen ünnepelték meg. Ld. a szentek más ünnepeinek protestáns megünnepléséről Kathona Géza: *Samarjai János ...* 384skk.
- ³⁷ A Hymnolion szerint (p. 222.) a J 3,13–17 is felolvasandó.